

ΗΜΕΡΙΔΑ

για την

«**ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΠΕ ΣΤΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**»

Χαιρετισμός

Πέτρου Ινιωτάκη

Μηχανικού Παραγωγής & Διοίκησης M.Sc

Προέδρου της Δ.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2012

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Φίλες και φίλοι,

Η ζήτηση για ηλεκτρική ενέργεια στο νησί μας στο διάστημα των τελευταίων σαράντα ετών παρουσίασε εκρηκτικούς ρυθμούς αύξησης, δεκαπλασιάζοντας σχεδόν τις ενεργειακές ανάγκες από το ηλεκτρικό σύστημα της Κρήτης.

Η ταχύτατη εξέλιξη του συστήματος, οδήγησε κατά το παρελθόν σε αποσπασματικές και πρόσκαιρες λύσεις με οδηγό την ανάγκη αντιμετώπισης της οξείας αιχμής, ιδίως κατά τους θερινούς μήνες.

Αυτό που διαπιστώνεται σήμερα, είναι ένα έλλειμμα πολιτικής ή στρατηγικής, το οποίο σωρευτικά δημιουργήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες απ' την ανεξήγητη εμμονή μας σε αποσπασματικές ευκαιριακές πολιτικές, δίχως στίγμα και όραμα.

- ***Τι θέλουμε να κάνουμε και πως θέλουμε να γίνει ?***
- ***Ποιο μοντέλο ανάπτυξης θα πρέπει να ακολουθήσουμε και πως θα μας βοηθήσει στα επόμενα χρόνια ?***
- ***Πως βλέπουμε και τι κάνουμε σήμερα για την επόμενη ή/και τη μεθεπόμενη γενιά στην οποία θα δώσουμε τη σκυτάλη ?***

Το πώς θα εκμεταλλευτούμε το δυναμικό που διαθέτουμε για το ενεργειακό μας μέλλον, είναι θέμα προτεραιοτήτων .

Η Κρήτη, πλήρωσε το τίμημα της άναρχης ανάπτυξη άλλες δυο φορές στο παρελθόν. Οφείλουμε σήμερα, στο ενεργειακό πεδίο, να είμαστε προσεκτικοί για να **«μην τριτώσει το κακό»**.

Από τη δεκαετία του 1960, η «τουριστική ανάπτυξη» οδήγησε στην άναρχη τουριστική μεγέθυνση του βόρειου παραλιακού μετώπου του νησιού ώστε να εξυπηρετηθεί το μοντέλο του μαζικού τουρισμού. Το τοπίο, η οικιστική ταυτότητα, η κρητική κουλτούρα κι ο ορθολογισμός, τελικά, θυσιάστηκαν στο βωμό της προσέλκυσης του μεγάλου τουριστικού ρεύματος.

Στη δεκαετία του 1970 το μοντέλο της εντατικοποίησης στην αγροτική παραγωγή με αιχμή τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες θα έδινε ώθηση στην ανάπτυξη. Έτσι, χωρίς κανένα απολύτως σχέδιο, γέμισε το νότιο παραλιακό μέτωπο θερμοκήπια. Οι επιδοτούμενες καλλιέργειες κυριάρχησαν και μαζί μ' αυτές πολλαπλασιάστηκε η επιδοτούμενη κτηνοτροφία. Ενεργοβόρες καλλιέργειες και υπερβόσκηση μαζί με την ανεξέλεγκτη διάθεση αποβλήτων κάθε λογής, λεηλατούν μέχρι σήμερα το περιβάλλον και επιβαρύνουν ασφυκτικά το τοπίο της Κρήτης.

Το μοντέλο αυτό έθρεψε το κυνήγι της επιδότησης, ανέτρεψε κάθε παραγωγική ισορροπία, γιγάντωσε τα αστικά κέντρα με την αυθαίρετη δόμηση, ως επένδυση του εφήμερου πλούτου, απαξίωσε στρατηγικής σημασίας προϊόντα (λάδι, κρασί, σταφίδα) του τόπου μας.

Ας μην επαναλάβουμε για τρίτη φορά τα ίδια λάθη, αφού πλέον οι δυνατότητές μας σε επίπεδο τεχνογνωσίας είναι σημαντικά πιο ανεπτυγμένες σήμερα από τις δεκαετίες που αφήσαμε πίσω.

Ειδικά στη συγκυρία που ζούμε, οφείλουμε περισσότερο από ποτέ να πράξουμε ορθολογικά, αφού οι πόροι δεν περισσεύουν. Η επιστημονική προσέγγιση, πέρα από λαϊκισμούς και στρεβλές απλουστευτικές εντυπώσεις, με συστηματικό τρόπο μπορεί να δώσει ένα ρεαλιστικό σχέδιο για τον Ενεργειακό Χάρτη της Κρήτης.

Είναι καιρός πια να εμπιστευτούμε τη δαπανηρή επένδυση μας στη γνώση των Ελλήνων επιστημόνων ώστε να αποφέρει όφελος στην κοινωνία και να πάψει η χώρα μας να χάνει στο εξωτερικό ότι καλύτερο διαθέτει σε έμπυχο δυναμικό για το μέλλον της.

Το σχέδιο για τον Ενεργειακό Χάρτη της Κρήτης πρέπει να κινείται σε τρεις στρατηγικούς άξονες προτεραιοτήτων τους οποίους συνοπτικά θα επιχειρήσω να περιγράψω στη συνέχεια.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ

A. Ολοκληρωμένος Σχεδιασμός

Ο πρώτος άξονας αφορά στο σχέδιο και περιλαμβάνει **τους στόχους**, όπως προκύπτουν από τις δεσμεύσεις της χώρας στην Ε.Ε., **τη χωρική κατανομή και οργάνωση** με το χωροταξικό σχεδιασμό εγκατάστασης των ΑΠΕ και τις **πολιτικές ισορροπίας κλίμακας** με έμφαση στην παραγωγική διασπορά .

A.1. Ευρωπαϊκός Στόχος “20-20-20”

Θα πρέπει να αποτελεί δέσμευση κι επιδίωξη μας η υλοποίηση του στόχου “20-20-20” του «**ενεργειακού και κλιματικού πακέτου**» της Ε.Ε. για την Περιφέρεια Κρήτης μέχρι το 2020. Ο στόχος αυτός αποτελεί και συμβατική υποχρέωση της χώρας και περιλαμβάνει:

- (α) μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 20%,
- (β) διείσδυση ΑΠΕ κατά 20% (40% στην ηλεκτροπαραγωγή) και
- (γ) μείωση κατά 20% της πρωτογενούς ενέργειας μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

Η επιδίωξη επίτευξης του στόχου “20-20-20” ως ελάχιστο, θα πρέπει να διαπερνά κάθε απόφαση χρηματοδότησης ή αδειοδότησης και κάθε δράση για την αξιοποίηση των ΑΠΕ στην Κρήτη ώστε να μπορούμε να μιλάμε για αειφόρο προοπτική. Οφείλει να επεκτείνεται ακόμη παραπέρα, με έμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας και πόρων.

A.2. Χωροταξικός Σχεδιασμός

Η χωρική οργάνωση και κατανομή του δυναμικού των ΑΠΕ έχει κομβικό ρόλο για την ισορροπία ανάπτυξης και περιβάλλοντος. Η έγκαιρη επισήμανση κατάλληλων περιοχών για την εγκατάσταση μονάδων ΑΠΕ οφείλει να γίνει με αυστηρούς κανόνες και κριτήρια τα οποία θα ενσωματώνουν τις κατευθύνσεις του γενικού αλλά και των ειδικών χωροταξικών πλαισίων για την περιφέρεια Κρήτης.

Ζήτημα πρώτιστης προτεραιότητας είναι η οριοθέτηση κατάλληλων περιοχών για την εγκατάσταση των έργων ΑΠΕ με ξεκάθαρη χωροθέτηση με αυστηρούς κανόνες και κριτήρια που θα σεβαστούν όλοι, και θα λαμβάνονται υπόψη ο ειδικός χωροταξικός σχεδιασμός για τις ΑΠΕ και οι ιδιαιτερότητες της Κρήτης, όπως για παράδειγμα η φέρουσα ικανότητα του νησιού και η διερεύνηση εγκατάστασης αιολικών ή φωτοβολταϊκών σταθμών εκτός των προβλεπόμενων από την Ελληνική και Κοινοτική Νομοθεσία προστατευόμενων περιοχών (περιοχές του δικτύου ΦΥΣΗ 2000, ΖΕΠ) .

A.3. Διασπορά Παραγωγής - Ισορροπία Κλίμακας

Πρέπει να στηριχθεί με πολιτικές κινήτρων η **μεγιστοποίηση στη διασπορά** παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με την εγκατάσταση όσο το δυνατόν μεγαλύτερης ισχύος «μικρών» Φ/Β συστημάτων σε ταράτσες και στέγες κτιρίων, όπως επίσης και μικρών ανεμογεννητριών, παρέχοντας άμεσο όφελος στους κατοίκους της Κρήτης.

Η μεγαλύτερη διασπορά της παραγωγικής ικανότητας των ΑΠΕ αυξάνει την πιθανότητα σύμπτωσης της παραγωγής με την κατανάλωση, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τις ανάγκες ισχύος. Επίσης πιστεύουμε ότι πρέπει να συνδεθεί η ανάπτυξη των ΑΠΕ με τις παραγωγικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα η εγκατάσταση Φ/Β εγκαταστάσεων στις στέγες βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων.

Στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα, η αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ θα πρέπει να γίνει **σταδιακά και βαθμιαία**, και όχι σε μια φάση. Αυτό επιβάλλεται για λόγους επάρκειας, ευστάθειας και περιορισμών του δικτύου, αλλά και για την ελαχιστοποίηση δυσμενών επιπτώσεων. Έτσι, το σύστημα ηλεκτροπαραγωγής θα αφομοιώσει τις αλλαγές (τεχνικά και κοινωνικά) αποδοτικά.

Θα πρέπει να στηριχθεί ακόμη περισσότερο, με κατάλληλες πολιτικές, η προώθηση των τεχνολογιών που είναι σε θέση να προσφέρουν στο σύστημα ισχύ, υποκαθιστώντας πλήρως την λειτουργία συμβατικών μονάδων, όπως για παράδειγμα τα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας.

A.4. Στρατηγική Επενδύσεων

Οι στρατηγικές ιδιωτικών επενδύσεων πρέπει να εναρμονίζονται και να εντάσσονται στην εθνική στρατηγική για τον ενεργειακό σχεδιασμό υπηρετώντας το εθνικό και κοινωνικό συμφέρον, με ανοιχτές προς όλους και διάφανες διαγωνιστικές διαδικασίες.

Στην παρούσα φάση και ειδικά για τα έργα ΑΠΕ μεγάλης κλίμακας που έχουν ενταχθεί στη διαδικασία fast track, πιστεύουμε ότι πρέπει να αναβληθεί η διαδικασία της αδειοδότησης και να αναθεωρηθούν οι όροι, το νομικό και τεχνικό πλαίσιο στην κατεύθυνση του εθνικού και περιφερειακού ενεργειακού σχεδιασμού.

B. Ενεργειακή Αυτάρκεια κι Εξοικονόμηση

Χωρίς αμφιβολία *«η πιο πράσινη ενέργεια είναι αυτή που δεν καταναλώθηκε ποτέ»*. Με αυτή τη φιλοσοφία θα πρέπει να διαμορφωθεί η στρατηγική για την *ενεργειακή αυτάρκεια* της Κρήτης και την παράλληλη *εξοικονόμηση ενέργειας* από τα νοικοκυριά με την αξιοποίηση της *βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής*.

B.1. Ενεργειακή Αυτάρκεια

Μαζί με τον ευρωπαϊκό στόχο “20-20-20” ζωτική επιδίωξη μας πρέπει να είναι *η ενεργειακή αυτάρκεια της Κρήτης* με τη μεγιστοποίηση της διείσδυσης των ΑΠΕ, σε συνδυασμό με συστήματα αποθήκευσης ενέργειας και τη συνδιαχείριση αυτών των έργων προς όφελος όλων μας.

Για τον λόγο αυτό, επιβάλλεται, μέχρι να ολοκληρωθεί ο χωροταξικός και ενεργειακός σχεδιασμός για την Κρήτη, να εξετάζονται αδειοδοτικά από την περιφέρεια έργα τα οποία συμβάλλουν στον παραπάνω στρατηγικό στόχο.

B.2. Εξοικονόμηση Ενέργειας

Έχει διαπιστωθεί ότι η εξοικονόμηση ενέργειας πάνω από ένα οριακό σημείο μπορεί να επιτευχθεί με πολιτικές κινήτρων. Έτσι, θα πρέπει να εξειδικευθούν πολιτικές κινήτρων τέτοιες ώστε να συμβάλουν στον περιορισμό της αιχμής κατανάλωσης.

Είναι απαραίτητο να χαραχθεί μια σταθερή **περιφερειακή στρατηγική εξοικονόμησης ενέργειας** για την Κρήτη και αυτό πρέπει να γίνει με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, υπό το συντονισμό της Περιφέρειας, και αποδέκτες τους Δήμους, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Ως δομικό στοιχείο της περιφερειακής στρατηγικής εξοικονόμησης ενέργειας θα πρέπει να προαχθούν οι αρχές της **Βιοκλιματικής Αρχιτεκτονικής** και της **Βιώσιμης Κατανάλωσης**. Η υπεύθυνη, δηλαδή, χρήση αγαθών και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις βασικές ανθρώπινες ανάγκες και ελαχιστοποιεί την ενέργεια που αναλώνεται, περιορίζοντας επακόλουθα την καταστροφή φυσικών πόρων του πλανήτη.

B.4. Περιβαλλοντική Αγωγή και Κουλτούρα

Για να αποδώσει η στρατηγική και οι σχεδιαζόμενες πολιτικές είναι περισσότερο αναγκαία παρά ποτέ η ενεργοποίηση των πολιτών. Έχει διαπιστωθεί ότι στις σημερινές συνθήκες, πολλοί φορείς είναι απρόθυμοι ή αδιαφορούν για τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα που αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία παγκοσμίως.

Την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού ολοκληρώνει η διαρκής εκπαίδευση των πολιτών στην ορθολογική χρήση πόρων και ενέργειας και τη διαμόρφωση περιβαλλοντικής αγωγής, με κριτήριο όχι απλώς την ευαισθητοποίηση για την προστασία, αλλά την προοπτική της βιωσιμότητας και αειφορίας η οποία προσλαμβάνει πλέον διάσταση επιβίωσης στο υφειακό τοπίο που βιώνει η χώρα μας. Πολιτικές στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να ενταχθούν στην επίσημη ατζέντα της ΕΕ.

Γ. Διασύνδεση

Η παγκόσμια τάση διασύνδεσης των δικτύων διανομής ενέργειας για ρεαλιστικούς λόγους όπως η ευχερής διαχείριση και η εξισορρόπηση προσφοράς και ζήτησης αποτελεί τον οδηγό για τον τελευταίο άξονα προτεραιότητας που δεν είναι άλλος από τη διασύνδεση του δικτύου διανομής ενέργειας της Κρήτης με το ηπειρωτικό δίκτυο της χώρας.

Η διασύνδεση θα εξασφαλίσει ευστάθεια του συστήματος, αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ, βελτίωση στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και αναπτυξιακή τεχνογνωσία. Είναι απολύτως βέβαιο ότι θα βελτιώσει ακόμη την αξιοπιστία του συστήματος και θα μειώσει το υψηλό κόστος παραγωγής στο νησί που βασίζεται στο πετρέλαιο.

Η διασύνδεση είναι πλέον τεχνικά εφικτή με συγκριτικά μικρότερο κόστος από το παρελθόν, ενώ μέριμνα πρέπει να ληφθεί στις τεχνικές λεπτομέρειες (όπως πχ οικονομική λειτουργία, ασφάλεια – ευστάθεια δικτύου, μείωση γραμμών μεταφοράς κτλ). Η ισχύς διασύνδεσης πρέπει κατ' ελάχιστο να καλύπτει τις ανάγκες του νησιού.

Η υλοποίησή της θα πρέπει να αποσυνδεθεί από τις εγκαταστάσεις ΑΠΕ μεγάλης κλίμακας ώστε να αποδειχθούν στην πράξη τα τεχνικά όρια του συστήματος, αν και ποιοι συμβατικοί σταθμοί είναι δυνατόν να αποσυρθούν αλλά και ποιες τεχνολογίες Ανανεώσιμων (που στο μεταξύ θα έχουν εξελιχθεί) είναι σκόπιμο να προκριθούν.

Επίλογος

Ο άνεμος, ο ήλιος και το νερό, αποτελούν εναλλακτικές προτάσεις για την κάλυψη των αναγκών μας σε ηλεκτρική ενέργεια και πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν ένας **ανεξάντλητος φυσικός πόρος**, που πρέπει να αξιοποιείται με κάθε δυνατό τρόπο.

Μένει σε μας η επιλογή και η ευθύνη να μη χάσουμε άσκοπα ακόμη μια ευκαιρία. Είναι στο χέρι μας να βάλουμε τα κατάλληλα θεμέλια στο σημαντικότερο πυλώνα, τις υποδομές ενέργειας, για την ευημερία όλων και όχι των λίγων. Με γνώση και πίστη για αυτό που εκπροσωπούμε ως πολίτες και ως κοινωνία σήμερα.